

Förbandsbesöksrapport Livgardet LG

26 september 2023

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem före detta värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntrar vi även andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Den utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Därefter kommer rapporten att delges berörd LMA via Pliktrådet, samt relevanta funktioner inom Försvarmakten. Rapporten publiceras även på www.pliktradet.se samt delges media, riksdagen och Regeringskansliet. Rapporten reflekterar Pliktrådets syn på verksamheten.

Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Pliktrådets besökare:

Sigge Lagerqvist

Yasmine Malla

Information om förbandet

Livgardet är ett av Sveriges största förband med över 500 värnpliktiga och utbildar soldater mot vitt skilda befattningar; främst infanteri, ceremoniverksamhet, militärpolis och säkerhetstjänst. Utbildning görs mot fyra bataljoner; Livbataljonen, 11:e militärpolisbataljonen, 12:e motoriserade skyttebataljonen och 13:e säkerhetsbataljonen, där 13:e och 11:e utbildar tillsammans under grundutbildningen. Livgardet har en del unika befattningar och är exempelvis det enda förband som utbildar mot beriden högvakt. Förbandsledningen utgår från Kungsängen, men ett kasernområde, Kavallerikasern, finns i Stockholm, där bland annat hästupbildningen sker. Värnpliktiga rycker in under olika tillfällen beroende på bataljon och befattning. De flesta rycker in under sommaren men också ett halvt kompani ur Livbataljon på vintern.

Sammanfattning av rapporten

Pliktrådets huvudsakliga erfarenheter från besöket som har kommunicerats till Livgardet. Pliktrådet önskar att förbandet,

- Fortsätter ge de förtroendevalda utrymme att utöva medinflytande.
- Fortsätter med *lika behandlingstid*, ett nytt förtroendespar som ersätter NVM (nätverk värnpliktig man. Det är obligatoriskt för alla värnpliktiga män samtidigt som NVK (Nätverk värnpliktig kvinna) hålls.)
- Fortsätter med det goda samarbetet mellan Försvvarshälsan och plutonslagen om tillämpandet av belastningstrappan.
- Fortsätter med arbetet för att förbättra tillgången till ändamålsenlig personlig utrustning för de värnpliktiga.
- Fortsätter med att arbeta för att förbättra den rivalitet och dåliga jargong som fortfarande finns på 12:e motoriserade skyttebataljonen och Livbataljonen.
- Fortsätter med arbetet för att få in befattningsbeskrivningen för beriden högvakt som istället skrivs in som GRK-fordonsförare.
- Från och med Pliktrådets besök förbättrar informationsspridningen till de kvinnliga värnpliktiga som köper/vill köpa in egna underkläder.

Arbetsmiljö och säkerhet

Ett problem som uppmärksammats är de värnpliktigas skyddsglasögon och syninsatser till dessa. De värnpliktiga får ut Skyddsglasögon 11. Skyddsglasögon 11, som är ett sedan tidigare känt problem för Pliktrådet, utgör en säkerhetsrisk i samband med exempelvis skjutningar då de inte avvisar fukt. Bristen på syninsatser och rätt synmedel utgör en säkerhetsrisk då soldater med synnedsättning inte är säkra på vad de skjuter mot. Det som skall tilläggas är att detta är ett Försvvarsmaktsgemensamt problem som inte ligger på Livgardet som förband.

Försvarshälsan

Försvarshälsans plats på förbandet är mycket god då den ligger inne på kasernområdet och nära till de värnpliktigas kaserner. Försvarshälsan själva anser att de är på gränsen till underbemannade och att de fått strukturera om för att ha tillräckligt med personal. Försvarshälsan påpekar även att det finns ett utbildningsbehov hos befälen i att kunna avgöra när den värnpliktige behöver sjukmönstra eller inte. Soldaterna upplever att Försvarshälsan är bra på sitt jobb och att det är lätt att komma i kontakt med dem. Det som däremot måste förbättras är att befälslagen ibland inte följer Försvarshälsans rekommendationer om exempelvis sjukskrivning i hemmet eller rätten till begränsad utbildning p.g.a. skada. Detta är något som de värnpliktiga lyfter som problematiskt då det som händer är att man måste sjukmönstra igen och lägger onödig belastning på Försvarshälsan och dess personal.

Fysisk belastning

Under Pliktrådets besök på Försvarshälsan fick vi ta del av information kring belastningstrappan. Enligt Försvarshälsan har plutonslagen och befälen tagit belastningstrappan mer på allvar detta utbildningsår, vilket Försvarshälsan och Pliktrådet ser som mycket positivt då antalet belastningsskador minskat. Detta är ett resultat av att Försvarshälsan fysioterapeut har utbildat plutonslagen i belastningsskador och hur man förebygger dem på bästa sätt. Även de värnpliktiga uppskattade att belastningen successivt ökade under utbildningen.

Psykisk hälsa

Under denna punkt fanns det inget som stack ut mer än vanligt när vi talade med de värnpliktiga. Livbataljonens förtroendevalda uppskattade att värnpliktskonsulenten hade medverkat på en plutons timme då de la mer fokus på värdegrundsfrågor. De uttryckte dock svårighet i att få tag i värnpliktskonsulentens kontaktuppgifter utan att ta hjälp av plutonslaget. Något som de gärna skulle vill se förbättras. Vi föreslog att de förtroendevalda skulle kontrollera om kontaktuppgifter till stödfunktionerna, ex värnpliktskonsulent, fanns uppsatta i korridorerna eller inte. För att sedan återkomma till befälen om att sätta upp dessa.

Attityder och jargong

Denna punkt var mest på tal under Pliktrådets besök då vi från tidigare år har uppmärksammat den bristande förbandsandan på Livgardet. Vi ställde frågan till de förtroendevalda om det finns en rivalitet mellan de olika bataljonerna, omkring 90 % svarade ja. Varav 90 % av alla förtroendevalda bara varit under utbildning i 7 veckor. De värnpliktiga svarade även att rivalitet kommer från befälen redan de första dagarna i form av kommentarer och attityd mot de andra bataljonerna. Exempel från de förtroendevalda, "Vi på häst är lite finare, lite bättre". Något som vi senare tog med oss när vi pratade med bataljonerna och såg över deras syn på saken. Efter samtal med RegFv samt Stf RegC i slutet av dagen fick vi förbandsledningens syn på detta. De menar att förbandet har kämpat i över 20 år med att få till en förbandsanda, dock utan resultat. Dem har därför valt att förespråka en starkare anda inom de olika bataljonerna på förbandet. Men trycker samtidigt på att ingen utomstående ska drabbas negativt av en bataljonsanda. Då Livgardet är ett unikt förband med bataljoner som inte är beroende av varandra är detta inte något som Pliktrådet ser som negativt. Men trycker samtidigt på det som RegFv säger, att ingen utomstående ska drabbas negativt.

När vi talade med KompC för grundutbildningskompaniet på Livbataljonen sa han att det är såklart något som finns, även inom bataljonen mellan infanteriet och kavalleriet. Men vikten är att det sköts snyggt, att dålig rivalitet inte är något som förespråkas av befälen på Livbataljonen och att det inte får ske på någon annans bekostnad. Även han tog upp svårigheterna med att skapa en gemensam förbandsanda.

Under mötet med 12:e motoriserade skyttebataljonen talade vi även här om rivaliteten mellan bataljonerna och nämnde att de värnpliktiga anser att det är befälen som startar och driver på den. Bataljonschefens syn på saken var att det finns överallt på alla förband och att han alltid kommer förespråka "infanterism" på sin bataljon. Detta är något som vi ser som ett problem då det uppfattas från Pliktrådets sida att bataljonen inte arbetar med att få bort den negativa jargongen mot de andra bataljonerna. Från Pliktrådets sida anser vi att BatL bör arbeta mot den jargong och anda som RegFv förespråkar.

När vi träffade stf BatC 13:e säkerhetsbataljonen och skvadronchef för utbildningsskvadronen uppmärksammandes flera positiva saker. På utb-skvadronen förespråkar man inte rivalitet med de andra bataljonerna men säger samtidigt att det är svårt att få bort helt. De trycker därför på vikten av att alla bataljoner ska kunna samarbeta och att ingen ska förlora på den rivalitet som finns. Pliktrådet upplever att denna bataljon är den som kommit längst i att få bukt på den negativa jargongen som finns på förbandet. Detta genom att Skvadronchefen har infört en skvadronsgemensam policy som syftar till att belysa och stärka värdegrunden. Bataljonen tar även hjälp av personal ur den anställda plutonen och använder dem som förebilder för de värnpliktiga.

Avbruten utbildning

Då en majoritet av de värnpliktiga bara varit inne i 7 veckor kommer vi att lägga mer fokus på denna punkt under det andra besöket. Enligt Försvvarshälsan är de flesta fallen av avrustningar som har skett hitintills jämnt fördelade mellan psykisk och fysisk ohälsa. Där de fysiska skadorna är skador som inte uppmärksammas hos Plikt- och Prövningsverket eller uppkommit under tidperioden mellan mönstring och inryck.

Boendemiljö och vistelseutrymmen

De uppföljningspunkter som vi tog med oss från tidigare besök var tillgången till civilskåp och den låga temperaturen i logementen. Detta togs även upp av de nuvarande värnpliktiga under besöket. När vi lyfte temperaturen på logementen till respektive bataljon bekräftar de att problemet finns. De lyfter att den är på en sådan nivå där vissa värnpliktiga väljer att sova i sovsäckar på grund av den låga temperaturen i logementen. Bataljonerna anser att det är Fortifikationsverkets fel och att temperaturen sänks till den lägsta lagliga för att spara in pengar. Regementschef och förvaltare anser att kylan beror på handhavandefel hos de värnpliktiga. Vi avser att följa upp förbandets överspridning angående de värnpliktigas vådringsrutiner men även att ha en dialog med fortifikationsverket om vilka uppgifter dem har.

Förvaringen av civila persedlar beror på vilken kasern man bor i. Tillgången till skåp beror på vilken kasern de värnpliktiga bor i då de har tillgång till olika skåpsmodeller". De äldre skåpen är mycket större och där finns det plats för civila persedlar. Medans de nyare skåpen är mindre och därför får de värnpliktiga inte plats med sina civila saker i skåpet. De förtroendevalda från Livbataljonen tyckte även att det var kontisigt att det just var dem som var tvungna att ha de mindre skåpen då de även har paraduniform med mera på sitt utrustningskort. Detta lyfte vi mot BatL och RegL för att se över och hitta en alternativ lösning.

Under besöket på Livbataljon uttryckte KompC 3:e kompaniet missnöje med sanitetspåsar på toaletterna. "Min beridna pluton består utav 60% kvinnor och vi har bara en toalett på hela kasern med sanitetsbehållare" - KompC 3:e komp. Även detta tog de förtroendevalda upp som ett problem och när Pliktrådet lyfte det till Regementsledningen så pågår ett arbete att sätta upp dessa.

Materiel och personlig utrustning

Pliktrådet genomförde ett informellt besök på Livgardet i slutet av augusti där värnpliktiga så väl som ledning flaggade för brist på personlig utrustning och materiel. Främst har förbandet påverkats av utrustning i form av syninsatser till skyddsglasögon, bristen på känga 90 samt regnställ. Sedan senaste besöket är det en förbättring på regnställsfronten då enbart en pluton saknar regnställ. Utöver de hade soldaterna med djungelkänga under föregående fredag fått byta ut dem mot antingen känga 90 eller känga 08. Med det sagt återstår problematiken kring skyddsglasögon. Kopplat till fordon anser inte någon av bataljonerna att de kommer ha problem med att utbilda värnpliktiga detta år pga. fordonsbrist. När vi ställer frågan kring vinterutrustning uppfattar Pliktrådet att majoriteten har fått ut detta vilket är vitalt för förbandets 6 veckor långa vinterutbildning. Utöver det lyfter de förtroendevalda på förbandet problematiken kring underkläder för kvinnor. Förbandet har valt att ge ersättning för egen anskaffning dock saknas tydliga styrningar vilket förbandsledningen efter samverkan med oss skulle följa upp.

Medinflytande

En sak som var återkommande för alla bataljoner vi besökte var den bra planeringen av kompaninämnder vilken även de förtroendevalda lyfte. Fler positiva saker som vi lyfte till alla bataljoner och RegFv som vi ser som positivt är att alla förtroendevalda på förbandet känner att de vågar lyfta saker till sitt plutonslag och prata om det. De förtroendevalda tog även upp att de önskar ytterligare utbildning i värdegrund omkring 2–3 månader in i utbildningen. Detta för att dels fräscha upp från den första utbildningen som ofta ligger under de första veckorna efter inryck, men även för att trycka på vikten av värdegrunden. Detta likt det som chefen för 136.utbskvadron har gjort med sina värnpliktiga.

Det som däremot bör ses över är planeringen från Livbataljons sida kopplat till förbandsnämnder, detta då det uppmärksammats att värnpliktiga som genomfört utbildning i Stockholm missat förbandsnämnder. Detta är framförallt problematiskt för de som rycker in i januari då de endast haft två förbandsnämnder under hela sin utbildningsperiod. Vinterinrycket medför även positiva saker då Livbataljonen alltid har värnpliktiga året om som har erfarna förtroendevalda som kan stötta de som nyligen ryckt in i enskilda fall och i utbildning. Detta är något som vi ser som en bra tillgång för Livgardet som förbandet borde ta vara på och nyttja mer.

Införandet av *Lika behandlingstid* (LBT) nämner både befälen och de värnpliktiga som en positiv förändring. Tidigare år har ett problem varit att när de kvinnliga värnpliktiga har haft NVK-möte har deras manliga kamrater fått ledigt för kvällen eller fys, eller att NVK-mötena planerats under dagtid vilket gjort att de värnpliktiga missat viktig utbildning. Vilket i sin tur har skapat splittring och ett försämrat rykte om NVK-organisationen. Att ha LBT samtidigt som NVK ger de manliga värnpliktiga möjlighet att prata om och diskutera de saker som deras kamrater tar upp på NVK-möten. Samtidigt som man lägger stort fokus, framförallt på 13:e säk på att stärka värdegrunden under LBT-mötena. Ledningen på 13:e säk lyfter även skillnaden mellan de 2 mötena. Under NVK lyfter man de motgångar och hinder kvinnliga

värnpliktiga står inför. Samt att under LBT-möten talar man om hur de manliga värnpliktiga bör förhålla sig till Försvarmaktens värdegrund. Exempelvis utbildning i jargong och bemötande. För att skapa en kontinuitet har dessa möten teman där upprättade protokoll förs vidare till närmsta chef.

13:e Säk har även valt att införa "plutons/skvadrons-policys" som alla värnpliktiga från den plutonen/skvadronen skriver under. Detta har man infört då man från förbandets sida tyckte att det tagit för lång tid i de rättsliga processerna kring ovälkommet beteende. Syftet med policyn är att om en värnpliktig bryter mot värdegrunden och policyn kan man ta det som ordervägran och förbandet kan ta till åtgärder som en disciplinpåföljd etc. Det vi från Pliktrådet vill se i det här sammanhanget är att man klart och tydligt förklarar för de värnpliktiga vad det är dem skriver under, att det är juridiskt bindande och vad för konsekvenser det kan få. Något som exempelvis rättshandläggaren på förbandet kan ha i uppgift att göra.

Information och mönstring

Under besöket uppmärksammandes 2 problem kopplat till informationen vid mönstring och innan inryck. Det första är ett problem som funnits under en längre tid kopplat till befattningarna vissa personer på Livbataljonen skrivs in som. Då det inte finns någon specifik befattning för fordonsförare på den beridna högvakten beställer förbandet in förare tänka för en GRK-pluton. Detta då befattningarna har samma fysiska och psykiska krav samt krav på körkort. Flera av de värnpliktiga hade fått till sig att dem skulle bli beriden högvakt men i de fallen där den informationen inte hade kommit ut har det blivit helt fel. Detta är som tidigare nämnt känt för Pliktrådet samt lyft till RegL som anser att problemet kommer att lösas inom kort med anledning av de uppdaterade befattningsbeskrivningar. Detta är något som kommer att följas upp under nästa besök.

De värnpliktiga lyfte även bristfällig kommunikation från både Försvarmaktens och Plikt- och prövningsverkets håll i ett fall där en hel pluton har fått ändrad befattning och utbildningsort. De värnpliktiga blev inskrivna på en pluton på Dalregementet - I 13, men då I 13 inte kunde utbilda fler värnpliktiga detta utbildningsår tillfrågades Livgardet kort innan utbildningsstarten om dem kunde ta över utbildningen istället. Plikt- och prövningsverket omplacerade de värnpliktiga på en ny befattning än som först var tänkt. För att tydliggöra har det inte skett något som är fel i det här fallet. Det som de skall lyftas är att informationen från Plikt- och prövningsverket till de värnpliktiga har varit bristfällig enligt de värnpliktiga.

Meningsfull fritid

Under denna punkt var det inget speciellt som dök upp när vi frågade de värnpliktiga. Närheten till soldathemmet uppskattas mycket och den relativa närheten till Stockholm är också något som de värnpliktiga tycker om.

Resor

Med kollektivtrafik går det att ta sig till Livgardet från Stockholm C på en timme och med bil 30 min. Det som de värnpliktiga har lyft som problem är resorna till förbandet på söndagskvällarna. Resvägen är krångligare på söndagskvällar än på vardagar vilket gör att det ofta tar längre tid till förbandet än väntat. Förra året införde man att om man bor längre bort än en specifik sträcka får man tillgång till bussar från Stockholm till förbandet på söndagar. Detta för att underlätta resan för personer som bor långt bort så mycket som möjligt. De värnpliktiga visste inte om att de hade tillgång till buss och vi bad därför RegFv ta upp det igen för att tillse att de värnpliktiga fick den informationen om sina resor som de behöver.

Soldathem

Under besöket träffade vi inte soldathemsföreståndarent vid Livgardet. När vi lyfte frågan till de värnpliktiga om vad de tycker om soldathemmet och om det fanns några utvecklingspunkter svarade dem att dem tycker om det väldigt mycket och att dem uppskattar närheten till förbandet.

Meningsfull utbildning

Under Pliktrådets besök uppmärksammades inga problem kopplat till meningsfull utbildning. De värnpliktiga som har befattningar som ofta innebär skarp tjänst såsom högvakt samt militärpolis anser att den skarpa tjänsten de har genomfört har varit i utbildningssyfte, vilket de uppskattar. Detta är dock något som vi fortfarande kommer att ha i åtanke under nästa besök på förbandet då de värnpliktiga har kommit längre in i deras utbildning.

Avslutning

Pliktrådet avser att följa upp de förbättringspunkter som nämns i rapporten under nästa besök. Vi tackar de förtroendevalda på Livgardet för ett mycket bra samtal och deras arbete samt Livgardets ledning för ett givande besök!

Sigge Lagerqvist
Vice ordförande, förbandsansvarig Livgardet

070-848 59 91
sigge.lagerqvist@pliktradet.se